

Új képek a Nemzeti Szalonban

A Szalon, mint ebből a tavaszi kiállításból látható, nyájasan megnyitja kapuit a fiatalság előtt is. Régebben balesetek származtak ebből, mert oly képek is kerültek a falakra, amelyek szerzői csak ezután óhajtottak némi előismeretekre szert tenni. Egy visszajesztési campagne lehűtő hatással volt s most a nagy kalandok és merész betörések ideje jóformán lejárt.

Némely szögletben, a homály leple alatt ugyan most is megvonul egy-egy „nagy jövő“, de ez immár kivétel. Az ifjuságnak most már azzal kellene honorálnia ezt a bőkezűséget, hogy kettőzött becsvágygyal lásson munkához. Mert hiába iparkodik az ember egy bátor generáltonussal megoldani azt, ami egykor Edouard Manet fejét kínoztá, ha nem tudja a szemet oda rajzolni, ahol annak organikusán ülnie kell. Az „érdekes folthatás“ is gyönyörű dolog, de mit sem ér, ha arra a véletlenre bizzuk, amely egy tintacseppet is érdekes foltta tud alakítani.

A kezdők és ujak épp ezen a kiállításon láthatják, mit jelent ez a szó: tudás. Sőt válogathatnak mindenféle nemű művészi készségben. Például Horovitz Lipót három arcképe azt is érdekelheti, aki a festésben bizonyos nervózus vonást, bizonyos impulzív hirtelenséget szeret: a finom forma-latolgatás szép erényei előtt meg fog hajolni. Ez a festés elérte azt, amit maga elé tűzött s akinek ez az előadás zárt, objektív és lehiggadt, az még mindig kiválóan találhatja a ritka rajzkészséget és a mintázás hajszálpontosságát. Hogy Glatz Oszkár „Somogyi dombvidéke“ miért tudott ilyen közvetlenné, ilyen behatóvá lenni, azt rögtön megmagyarázza ennek a festőnek temérdek szénrajza, amelyek kiváló díszei az egész kiállításnak. Ezt mesélhetik Büttner Helén pompás lovai is („Boulevard St. Michel“), azután Zemplényi Tivadar élénk előadású „Konyhája“: megannyi lecsapódása a biztos tudásnak. Színszomszjas lelkek megtalálják, amit keresnek, Ferenczy Károly ama képein, amelyeket a lussinpiccolói tengerparton festett, de hogy valaki ilyen határozottan tudja a vásznára szögezni azt a veszedelmes nagy kékséget s a karcos sziklákon végigsikló napsugarat, ahhoz temérdek verejtékkel megtermékenyített tanulmány kell, de oly tanulmány, amelyet az ember kizárólag a maga iskolázására s nem kiállítási mellékgondolatokkal fest. Katona Nándor is, aki most fürdik a színben, s meglepően érdekes képeket mutat, kemény munka árán jutott idáig.

Káros a korai kiállítás a kezdőre nézve. Már azért is, mert a publikumra vagy a kritikára gondol festés közben. Sűrűn követeli a közvélemény a festőtől az egyéniséget: hát a szegény kezdő is valamelyes egyéniség-álarcot köt magára. E manipuláció közben történnek a szörnyű elrajzolások, a valór-balesetek, a képek széjjelése, a meg nem ragott színek odakenése és a többi. Voltaképpen az ember csak munka útján válhatik egyéniséggé. A festőt a saját tanulmányai mintázzák át lassanként: *crescit eundo*.

A fiatalság sorában nem egy ígéret foglaltatik. A jóleső komolyság példái nem is ritkák ezen a kiállításon. Elsősorban Molnár Jánosra gondolunk, akinek a „Hóolvasása“ fejlett, átértett és közvetlen munka. Bizonyos részeikben figyelemreméltók Glatter Gyula „Bohémjei“, a tónusok értékelése dolgában Vörös Ernő „Osz“-e, pontos tanulmányával Conrad Gyula „Téli reggel“-e. Több más fiatal festő és szobrász munkáin is látni olyan igyekvést, amely nem tisztán kiállítási szempontból született meg.

A Szalon kiállításán sok ismert nevű művész szerepel, abból a gárdából, amelylyel rég megbarátkozott a közönség. Kacziány, Ujváry, Vajda, Magyar-Mannheimer, Hány, Kézdi-Kovács, Knopp, Rubovics, Bruck, Déry, Pörge, Nádler, Rippl-Rónai, Markó, Beck Ö. Fülöp a

maguk stílusát jellemző munkákkal szerepelnek, ezeknek kézírása már ösmeretes. Munkácsy Mihály két tanulmánya előkelő parfmöt visz a Szalonba. Van grafikai osztály is, rajz, metszet és akvarell. Undi Mariska pompás ornamentumokat készített Szikra könyveihez. A rézkarcolók körében kiválik Nagy Sándor, Lévy Róbert, Conrad Gyula, Vadász Miklós. Olgyai Viktor megint elül jár a kőrajz előadásában. Úgyes karakterképek Somos Árpádnak a magyar falusi életből vett karrikaturái, amelyek egyikét ebben a füzetben közöljük. Pogány Margit és Nagy Vilmos szénrajza az értékes Glatz-gyűjtemény mellett sem veszít. Balázs Vera, Morlin Amadé megerősödtek. De újra s újra az a gondolat bánt minket, hogy még a grafikusok sem foglalkoznak eléggé behatóan a rajzzal. Joggal kívánhatjuk ezt tőlük, épp az ő érdeklükben, mert a rajz biztossága csak felerészt a talentum dolga. A másik felét munkával, pusztá, de irtalmatlan munkával meg lehet szerezni. A legfényesebb grafikai ötlet is siralommá változik, ha a szuverén készség hiányzik. Mily gyönyörűség volna e grafikai osztályban sétálni, ha mindenki, akinek rajza itt lóg, rajzolni is tudna.

LYKA KÁROLY

Tavaszi

Irta ALBISY KATALIN

A zálogház rostélyos ablakán barátságosan árad be a tavaszeli napsugár. Látszik a rezgésén, hogy odakint ibolyaillattal ölelkezve repül végig az utcákon és bűvös érintése alatt itt benn, a rideg numerusok világában is élni, lélegzeni látszik minden. A polcokon sorakozó kisebb-nagyobb dobozok, a színes ágyterítőkbe kötött batyuk, a tétlenségre kárhóztatott fűrgé biciklik és kinyírt idegzetű varrógépek. A vöröstre rozsdásodott vaskályhában végegyengülésben duruzsol a lanyha tűz és mert a rácszal elválasztott irodában a főnöknek hosszabb dolga akadt egy elegáns úrral, az időközben jött ügyes-bajos embernek itt kell várakozni az előszobában, ahol csak a nagy dob-óra öblös ketyegése zavarja meg a misztikus csendet.

A pénztár kis négyszögletű ablaka előtt egy fiatal leány áll. Egy csinos, tökéletes gepecske, fölszerelve az élet összes napsugaras melodiáinak eljátszására. Fitos orrocskájának, lelkes barna szemének kedvességét még az a sötét felleg sem képes tompítani, hogy házbérük fejében itt marad az a gyönyörű aranyszív, amelyet cérnakeztyüs kis kezében szorongott. Cipője kissé lejárt, sötétkék szerpentinaalja is kopottacska ugyan, de világosdrap kabátja már egészen tűrhető, piros nemezkalapja meg éppen elragadó.

Kivüle még ketten várakoznak. Az 59-es számú hordár, aki a hóna alatt egy szódavizes gépet szorongat és egy feketegalléros, csipkefőkötős, bőrridikulós öreg néni, aki türelmetlenül tipeg-topog a hosszú várakozás miatt.

Utoljára egy szürkekabátos, puhakalapos, vékonydongájú fiatal úr lép be, vékony bajuszszal és vékony sétatálcával, de annál temérdekebb önérzettel és biztossággal. Majdnem fütörészve nyitott be az ajtón s amint első pillantása a piroskalapos leányra esik, egészen kellemesnek találja a helyzetet. Tartózkodás nélkül a leány mellé áll. Tudja, hogy itt nem szokás a kényeskedés. Megtorlás nélkül érintkezhetnek a könyökök, rendreutasítás nélkül lehet a kalap alá kukkantani, sőt okkal-móddal még szellemes társalgást is kezdhet az ember. Titok nincs. Az üzletek nyílt lebonyolítása épp úgy egyszínűvé patinázza a társaságot mint, a gőzfürdő.

A piroskalapos leány lába alatt pedig égni kezdett a talaj. Tudta, ha elhagyja a helyét, a hordár vagy a